

İÇEL SANCAĞI'NIN SANCAK MERKEZİ OLMAK İÇİN ERMENEK VE SİLİFKELİLERİN YAPTIKLARI MÜCADELE

Ahmet Ali GAZEL•

Özet

Karamanoğulları Beyliği'nin ortadan kaldırılmasıyla oluşturulan İçel Sancağı, idarî olarak farklı eyaletlere bağlanmış ve son olarak 1869 yılında Adana Vilayeti'ne bağlanmıştır. 1915 yılında ise müstakil sancak haline dönüştürülmüştür.

İçel Sancağı'nın bu isimle anılan bir merkezi olmadığı için sancak merkezi farklı tarihlerde farklı kazalar olmuştur. 1869'dan önce merkez Ermenek iken bu tarihte sancak Adana Vilayeti'ne bağlanınca vilayet merkezine yakınlığı sebebiyle sancak merkezi Silifke'ye alınmıştır. Ancak bu durum uzun zamandır sancak merkezliğini elinde bulunduran Ermeneklileri rahatsız etmiştir. Yapılan değişiklik Silifkelilerle Ermenekliler arasında 1919 yılına kadar sürecek hukuki ve siyasi bir mücadelenin de başlangıcı olmuştur. Ermenekliler değişik zamanlarda hükümet merkezine verdikleri arzuhallerde merkezin tekrar Ermenek'e alınmasını isterken Silifkeliler de birçok ekonomik ve coğrafi faktörü öne sürerek Silifke'de kalmasını istemişlerdir.

Bildiride iki kazanın sancak merkezi olmak için verdikleri mücadele Osmanlı Arşivine dayalı olarak anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *İçel Sancağı, Ermenek, Silifke, Adana*

THE STRUGGLE BETWEEN ERMENEK AND SILIFKE FOR BECOMING THE CAPITAL OF THE SANJAK OF ICEL

Abstract

The Sanjak of İçel, which was founded along with the destruction of Karamanids, was involved in several different principalities administratively and

- Prof. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, agazel@aku.edu.tr

merkeze de nisbeten yakın olan Mut ve Gülnar kazalarıdır. Metinde kullandığımız Şura-yı Devlet belgeleri içinde yer alan bir haritada verilen mesafe cetvelinde Mut Silifke'ye 16, Ermenek'e 18 saat mesafededir. Gülnar ise Ermenek'e 14, Silifke'ye 18 saatlik bir mesafededir. Ancak diğerleri için durum farklıdır. Özellikle bazı kaza ve nahiyeler için Silifke oldukça uzaktır. Örneğin Selinti Nahiyesi Silifke'ye 62 saat, Nevahi Nahiyesi 50 saat, Anamur 40 saat, Ermenek 36 saat mesafededir. Buna karşın Silifke dışındaki kaza ve nahiyeler Ermenek'e daha yakındır. Nevahi Ermenek'e 14, Anamur 16, Selinti 18 saat mesafededir.

Ermenek İlçel'den ayrılarak o gün için tartışmaya geçici bir çözüm bulunmuşsa da coğrafi konum ve şartlardan kaynaklanan problemin Mersin için bugün bile hâlâ devam ettiğini söyleyebiliriz. Örneğin Anamur ilçesi Mersin'e 223 km'dir (Yaklaşık 4 saat) ve bugün için bir il merkezi ile ilçe merkezi arasındaki en uzak mesafedir. Anamur'un yanında diğer ilçelerden Bozyazı'nın Mersin'e uzaklığı 209 km, Aydıncık'ın 170 km, Mut'un 158 km, Gülnar'mise 147km'dir. Günümüzdeki teknolojik gelişmelere rağmen merkeze uzaklığından dolayı Anamur halkı bir çok açıdan mağdur olmaktadır. Bunun tek çaresi Anamur'un il yapılmasıdır.

Kaynakçalar

Arşiv Kaynakları

- 1- Başbakanlık Osmanlı Arşivi*
- 2- Başkanlık Cumhuriyet Arşivi*

Sürelî Yayınlar

- *Düstur*
- *Resmî Gazete*
- *Salname-i Vilayet-i Adana-1308.*
- *Salname-i Vilayet-i Adana-1309.*

Makale, Tez, Ansiklopedi Maddesi ve Araştırma Eserler

Akandere, Osman, *Konya Vilayeti Salnamelerine Göre 1868-1904 Yılları Arasında Konya Sancağı'nın İdari ve Mülki Taksimatı*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya 1987.

Besim Darkot, "İçel", *İslam Ansiklopedisi*, V/2, s. 928-931.

Çakar, Enver, *17. Yüzyılda Halep Eyaleti ve Türkmenleri*, Elazığ 2006.

Çelik, Şenol, Osmanlı Taşra Teşkilatında İçel Sancağı (1500-1584), *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 1994.

Çelik, Şenol, "İçel", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, XXI, s. 450-455.

Evliya Çelebi, *Evliya Çelebi Seyahatnâmesi*, IX, (Hazırlayanlar: Yücel Dağlı-Seyit Kahraman-Robert Dankoff), İstanbul 2005

Gazel, Ahmet Ali, "Nahiyelikten İlçeliğe Gazipaşa", *Selçukludan Cumhuriyet'e Gazipaşa Sempozyumu* (Gazipaşa, 6-8 Kasım 2008), Antalya 2013, s. 23-42.

Karpat, Kemal, *Osmanlı Nüfusu* (1830-1914), İstanbul 2003.

Köse, Ensar-Atlay, Doğan, *Mut*, İstanbul 2005.

Saraçoğlu, Hüseyin, *Akdeniz Bölgesi*, İstanbul 1989.

Talayhan, Mehmet Ali, *Osmanlı Devlet Salnamelerine Göre Adana ve Konya Vilayetlerinin İdari Taksimatı 1851-1910*, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde 2001.

- Belgeler ve numaraları metin içinde verilmiştir.
- Belgeler ve numaraları metin içinde verilmiştir.